

> RETOURADRES Postbus 1992, 6201 BZ Maastricht

BEZOEKADRES
Mosae Forum 10
6211 DW Maastricht

Aan de dames en heren,
leden van de gemeenteraad

POSTADRES
Postbus 1992
6201 BZ Maastricht

ONDERWERP
Stand van zaken Sociaal Investeringsfonds

DATUM
29 maart 2016
Verzonden: 30-03-2016

BIJLAGEN
1

BEHANDELD DOOR
E (Evelien) Meijerink

TELEFOONNUMMER
043 350 5261

ONZE REFERENTIE
2016-10892

E-MAILADRES
evelien.meijerink@maastricht.nl

FAXNUMMER
043 - 350 4141

UW REFERENTIE
--

Geachte raadsleden,

Via deze raadsinformatiebrief (RIB) informeren wij u over de stand van zaken betreffende het Sociaal Investeringsfonds. In een tweede RIB hebben wij de stand van zaken van alle subsidieregelingen binnen het sociale domein sinds 2015 beschreven.

* Het ontstaan van het Sociaal Investeringsfonds

In het coalitieakkoord 'Wij Maastricht!' is opgenomen dat de transformatieopgave van het sociaal domein structureel binnen het beschikbare budget wordt uitgevoerd, waarbij zo nodig een substantieel budget beschikbaar wordt gesteld voor de soepele implementatie en het aanjagen van experimenten en innovatie. Het beschikbaar stellen van dit substantieel budget heeft plaatsgevonden door het instellen van een lokaal Sociaal Investeringsfonds (SIF). Het SIF is bekrachtigd in de Kaderbrief 2015 en Begroting 2016.

De reden is voor het SIF is dat na de vaststelling van de Sociale Visie – De kracht van 121.327 – in juni 2013 meer zicht kwam op de grote maatschappelijke opgave die de transformatie van het sociaal domein omvat. Zorgen dat iedereen mee kan doen, zijn talenten kan ontplooiën en wil bijdragen aan de kwaliteit van (samen-) leven, vergt van iedereen in de stad een forse inspanning.

Naast een grote cultuuromslag vraagt de transformatie van het sociaal domein ook een totaal andere manier van denken ten aanzien van de financiële middelen. De noodzaak van 'vrije' investeringsmiddelen wordt door het college en de gemeenteraad breed gedragen. Dit heeft er toegeleid dat al snel in de begroting 2015 de prioriteiten voor het SIF zijn bekrachtigd, te weten:

- preventie
- versterken burgerkracht
- versterken (integraliteit) 1^e lijn (gemeente/gezondheidszorg)
- vergroten aanbod algemeen voorzieningen

In de kaderbrief 2015 zijn de twee hoofdrichtingen van het SIF vastgesteld:

1. Het uitzetten van een doorlopende tender voor de duur van het SIF, gericht op investeringen in burger- en maatschappelijke initiatieven, bij burgers en publieke en maatschappelijke instellingen én met name (sociale) ondernemers, die zich partner tonen van onze maatschappelijke opgave;

DATUM
29 maart 2016

2. Het op korte termijn financieren van twee concrete doelen waarvoor een inventarisatie plaatsvindt van initiatieven die al in de buurten worden ontplooid en waarbij wordt aangesloten bij de uitkomsten van de Burgertop.

Tevens is hierbij besloten de 1^e lijn te versterken door een intensievere samenwerking van het sociale domein met de 1^e lijn gezondheidszorg in (clusters) van buurten. Voor het SIF (en ook voor het sociale domein in het algemeen) is een goede monitoring van resultaten, outcome en rendement van wezenlijk belang.

* Beoogde prestaties 2016

Voor 2016 zijn voor het SIF de volgende prestaties opgenomen in de begroting:

1. Uitvoeren van een tender sociaal investeren (budget €500.000) met als doelstelling burgers in een kwetsbare positie daadwerkelijk bereiken, mee laten doen en zo nodig ondersteunen, zodat er minder individuele voorzieningen nodig zijn (en dus financieel rendeert)
2. Begeleiden van het proces om te komen tot zorgkroegen: doorontwikkelen van bestaande burgerinitiatieven naar algemene voorzieningen die kunnen leiden tot minder professionele inzet (budget €100.000 voor 2 jaar)
3. Faciliteren (in de vorm van subsidiering en ondersteuning) van:
 - a. Het wijkhuis/ Masterhome van The Masters als vernieuwend zorgconcept (met cofinanciering van Provincie Limburg);
 - b. Circa 70 nieuwe zorgplekken bij Stichting Kinderboerderij Daalhoeve en Athos Eet-MaaktDoet, welke deels ingezet kunnen worden als vervangend aanbod van huidige professioneel ingekochte zorgtrajecten en deels als preventief aanbod. (budget €950.000 voor 2 jaar)
4. Wijkpilot Blauwe Zorg: een pilot met zorgverzekeraar VGZ om te komen tot een nieuwe vorm van zorgverlening in de buurten Wittevrouweveld, Nazareth, Wyckerpoort en Limmel. Bouwstenen zijn: ontschotten van financiering, burgers centraal, zorgverleners aan zet en positieve gezondheid als uitgangspunt. (€ 35.000 voor verkennend onderzoek)
5. Monitoring van resultaten, outcome en rendement van de realisatie van het zorgkroegconcept en de vernieuwende zorgconcepten door een meerjarig onderzoeksprogramma met Universiteit Maastricht i.s.m. Hogeschool Zuid en belanghebbende partijen, waaronder de zorgvragers, vrijwilligers en buurtbewoners (€200.000 voor 2 jaar).

De prestaties 2 t/m 5 zijn al ingang gezet. Voordat invulling wordt gegeven aan prestatie 1, de tender sociaal investeren is eerst het kader van de SIF concreet uitgewerkt. Voor de tender is een regeling opgesteld waarvoor elk jaar, afhankelijk van het beschikbare budget, een subsidieplafond kan worden vastgesteld.

* Uitgangspunten voor financiering vanuit het SIF

In de kaderbrief 2015 en de begroting 2016 zijn de kaders van het SIF globaal beschreven. Voor de helderheid zijn deze kaders nu uitgewerkt in een aantal concrete uitgangspunten:

- *Uitgangspunt 1: iedere 1 € investering moet 2 € rendement opleveren*
Uitgangspunt is dat het sociale domein structureel uit het beschikbare budget gefinancierd kan worden. Het SIF is opgericht en gevuld om bij te dragen aan dat doel. Vandaar dat investeringen, gefinancierd uit het SIF, daadwerkelijk financieel rendement moeten opleveren.

DATUM
29 maart 2016

- *Uitgangspunt 2: Meer algemene voorzieningen zijn noodzakelijk!*
Investerings uit het SIF moeten leiden tot meer algemene voorzieningen, zodat er minder individuele voorzieningen cq maatwerkvoorzieningen nodig zijn. Dit uitgangspunt ligt in het verlengde van uitgangspunt 1.
- *Uitgangspunt 3: Wat regulier kan, moet regulier en wordt niet betaald uit het SIF*
De beweging van zware individuele voorzieningen naar lichte voorzieningen, burgerkracht en preventie zit verankerd in het totale sociale beleid en in alle beleidsproducten. Investerings ten laste van het SIF moeten niet de creativiteit uit de reguliere begroting halen. Immers de beweging van zware naar lichte ondersteuning betreft een structurele beweging die ook structureel gefinancierd moet worden. SIF is bedoeld voor eenmalige investeringen om de transformatie kracht bij te zetten.
- *Uitgangspunt 4: Investerings mogen een lange afschrijvingstijd hebben*
Vaak wordt het effect van een investering pas op lange(re) termijn zichtbaar. Mits goed onderbouwd kunnen investeringen worden gefinancierd uit het SIF, wanneer het financieel rendement pas over bijvoorbeeld 5 jaar wordt verwacht.
- *Uitgangspunt 5: Investerings die effect hebben op meerdere beleidsdoelen hebben voorrang*
Een belangrijke opgave van het sociaal domein is de transformatie van voorzieningen d.w.z. een andere vorm dan nu wordt ingezet. Een nieuwe vorm hoeft daarbij juist niet alleen betrekking te hebben op of de Wmo of op de Jeugdwet of op de Participatiewet. Eén nieuwe vorm die meerdere beleidsdoelen combineert en daarmee wellicht een bijdrage levert aan het verminderen van bijvoorbeeld een individuele voorziening op de Participatiewet én een voorziening van de Jeugdwet enz. is zeker denkbaar en wenselijk en draagt bij aan de daadwerkelijke gedachten achter de gelijktijdige invoering van de WMO2015, de Jeugdwet en Participatiewet.
- *Uitgangspunt 6: Innovatieve oplossingen ten behoeve van het bevorderen van de eigen regie van de hulpvrager, bijv. E-health en andere moderne digitale toepassingen, maken onderdeel uit van de investeringsmogelijkheden van het SIF.*
Op dit moment wordt nog te weinig gebruik gemaakt van de meest moderne technologie om de hulpvrager in zijn eigen kracht te zetten. Vaak ook omdat dit vanuit het bedrijfsleven wordt geïnitieerd. Het SIF is met name ook bedoeld om partners te vinden die zich niet van oudsher bevinden in het sociale domein en dus ook voor het bedrijfsleven Uiteraard alleen indien de investering past binnen het doel van het SIF, dus daadwerkelijk financieel rendement oplevert.

* Stand van zaken prestaties 2016

1: Regeling Sociaal Investeren 2016

Deze regeling is gericht op het tot stand brengen van een structurele verandering in het sociaal domein. Willen we onze doelstellingen op het sociaal domein realiseren dan zijn nieuwe onorthodoxe manieren noodzakelijk. Vooralsnog is er vooral gewerkt met de huidige partners (professionele en vrijwilligersorganisaties) binnen het sociale domein om de verhouding formeel – informeel te 'kantelen'. Bij deze regeling wordt het dé uitdaging om ook partners te vinden die zich niet van oudsher bevinden op het terrein van het sociale domein. Op deze manier kan de Regeling Sociaal Investeren 2016 een duidelijke meerwaarde krijgen naast de innovatiemiddelen Wmo2015 en Jeugd en de tenders voor vrijwilligersorganisaties. Ook kan de regeling bijdragen aan het ontschotten van de budgetten binnen het sociaal domein.

DATUM
29 maart 2016

De regeling geldt voor de gehele looptijd van het SIF. Gelet op de leerpunten van de innovatiemiddelen Wmo2015 en Jeugd en de tenders van de vrijwilligersorganisaties is het belangrijk dat de doelstelling van de regeling redelijk vrij wordt beschreven. Afhankelijk van de begroting kan ieder jaar het subsidieplafond worden vastgesteld. De regeling is als bijlage bijgevoegd. Het subsidieplafond bedraagt voor 2016 € 475.000. Van het beschikbaar gestelde bedrag ad € 500.000 is € 25.000 gereserveerd voor de uitvoeringskosten.

2. Begeleiden van het proces om te komen tot zorgkroeg

Een belangrijke uitkomst van de Burgertop Zorg en Gezondheid in november 2014 is het belang van laagdrempelige ontmoetingsplekken, waar burgers elkaar informatie kunnen verstrekken, waar de koffie betaalbaar is en er makkelijk contact kan worden gelegd met professionals. Dit concept - door het burgerpanel van de Burgertop 'zorgkroeg' genoemd - is samen met hen verbonden aan een aantal bestaande burgerinitiatieven die deze elementen al enigszins in zich hebben. Op dit moment heeft dit er toe geleid dat Huiskamer BBoost, 't Heegeneerke, Matchpunt Daalhof, Ontmoetingscentrum Trefcentrum en Wijkambassadeurs 6212 actief worden gefaciliteerd door de procescoördinatoren transformatie sociaal domein. Uit een ingesteld onderzoek is gebleken dat er slechts in beperkte mate behoefte is aan financiële ondersteuning, de immateriële ondersteuning (kennis en verbinding) is veel belangrijker. De komende periode wordt actief gelet op kansen voor meer 'zorgkroegen'.

3. Faciliteren van vernieuwende zorgconcepten

In Maastricht hebben we al een aantal zeer interessante initiatieven die daadwerkelijk trachten zonder indicering kwetsbare mensen te ondersteunen in een 'normale' omgeving. Geen aparte dagbestedingsvoorzieningen of speciale werkgelegenheidsprojecten, maar vanuit een laagdrempelige ontmoetingsplek mensen hun talenten helpen te ontwikkelen of een plek bieden waar ze samen met 'gewone' mensen zonder etiketje mee kunnen doen, staat centraal. Deze initiatieven, alle ontstaan vanuit een ander startpunt, kunnen daadwerkelijk bijdragen aan onze ambitie om de zware individuele voorzieningen te verminderen met een veel beter maatschappelijk rendement voor zowel de hulpvrager als de samenleving.

Met het SIF zijn we het experiment aangegaan om samen - in de vorm van een partnership - met 3 initiatieven (The Masters, Boerderij Daalhoeve en Athos-eet-maakt-doet) het daadwerkelijke financiële en maatschappelijke rendement te ontdekken. Ze gaan uit van wat mensen kunnen en niet van de beperking. De eerste ervaringen met deze initiatieven vormen tevens de inspiratie om te starten met het Maastrichts Uitdagingsrecht.

** The Masters*

The Masters is een particulier initiatief dat in 2011 gestart is in Wyck voor 'anders' ontwikkelde jongeren die tijdens en na het speciaal onderwijs er voor kunnen kiezen om ervaring op te doen in de 'echte' wereld. De kern van het succes van The Masters is verbinden en ontmoeten. Nu in 2016 is iedereen die een Master wil worden welkom. De dossiers met diagnoses van beperkingen worden aan de kant geschoven. Het enige wat telt is de motivatie en de inzet van de Master. Bij The Masters werken jongeren en jongvolwassenen aan het verwezenlijken van hun droom voor de toekomst. Ze werken bij reguliere werkgevers zonder begeleiding van hun zorgprofessionals. Hiermee dragen zij al bij aan de afname van individuele voorzieningen, terwijl dit niet hun primaire doel is.

Het 'Master'plan breidt zich langzaam maar zeker uit. Volgende stap is de ontwikkeling Wijkhuis Masterhome, waar alle buurtbewoners welkom zijn en waar de voorzieningen worden afgestemd op de behoefte van de buurt. Diensten die buurtbewoners wensen, kunnen er worden gestart door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Zij worden daarbij begeleid en opgeleid tot maatschappelijk ondernemer die vervolgens op zijn buurt weer werkt met Masters. Streven is om

DATUM
29 maart 2016

tevens Masters en studenten samen te huisvesten, waarbij de studenten zich inzetten voor de begeleiding van de Masters.

** Boerderij Daalhoeve*

Boerderij Daalhoeve is als buurtinitiatief ontstaan toen de kinderboerderij in 2011 met sluiting werd bedreigd. Buurtbewoners hebben het heft in eigen hand genomen en een project neergezet waar vele vrijwilligers (nu 83!) een plek gevonden hebben. Deze vrijwilligers hebben allemaal gemeen dat ze graag buiten zijn en veel van dieren houden. Iedereen heeft zijn eigen rol en taak op de boerderij en samen vormen ze een hechte club waar ouders met kinderen, maar ook senioren uit de buurt zich welkom voelen.

De activiteiten van Boerderij Daalhoeve breiden zich steeds verder uit en ze worden steeds zelfstandiger. Eerst begonnen om onder begeleiding van de professionele instelling de boerderij aan te bieden als alternatieve dagbestedingsplekken voor mensen met een beperking, doen ze deze begeleiding nu zelf. De boerderij is inmiddels ook opengesteld voor andere instellingen en heel andere doelgroepen. Zo kunnen mensen met een taakstraf deze hier uitvoeren en dat leidt tot een betere binding met de samenleving. Ook wordt er inmiddels maandelijks een gezellige maaltijd aangeboden voor € 1 voor mensen die het (financieel) moeilijk hebben.

** Athos-eet-maakt-doet*

Athos-eet-maakt-doet is een innovatief project dat ontstaan is 'vanuit het systeem'. Zorginstelling Radar heeft medewerkers de ruimte gegeven om een hele eigen vorm van dagbesteding te organiseren. Athos is een ontmoet- en ontwikkelplek geworden in een oud schoolgebouw in Biesland. Het doel van Athos is het vergroten van de zelf- en samenredzaamheid van burgers, onder het motto 'waarom moeilijk doen als het ook samen kan'. Bij Athos werken mensen samen via het meester-gezel principe. Waar de traditionele dagbesteding 'achter gesloten deuren' plaats vond, is Athos nu een open voorziening. Mensen werken er onder meer in een meubelwerkplaats, doen aan houtbewerking, verzorgen een boek-uitleenvoorziening en werken in de horeca.

Het open karakter trekt ook mensen die arbeidsongeschikt zijn of met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, mensen met een psychiatrische achtergrond, buurtbewoners, (gepensioneerde) vrijwilligers, (startende) ondernemers en studenten. Ze maken mooie producten die verkocht worden en waar ze terecht trots op zijn. De werkinhoudelijke begeleiding wordt verzorgd door vrijwilligers. Daardoor kunnen de zorgprofessionals zich volledig richten op de zorgbegeleiding van de cliënten van Radar. Althos wil uitgroeien tot een maatschappelijke onderneming, los van de zorginstelling.

The Masters, Boerderij Daalhoeve en Athos-eet-maakt-doet drijven op de grote persoonlijke inzet en het enthousiasme van de initiatiefnemers en de mensen die zij om zich heen weten te verzamelen. Geen van de initiatieven is 'achter een bureau' bedacht. Ze zijn klein begonnen en langzaam uitgegroeid tot wat ze nu zijn. Hierdoor zijn zij zo succesvol. De drie organisaties maken gebruik van elkaars specifieke kracht. Zo versterken deze initiatieven elkaar. De initiatiefnemers van The Masters en Athos kijken ook op welke manier hun werkwijze succesvol kan zijn voor andere initiatiefnemers op andere plekken. De (financiële en immateriële) ondersteuning door de gemeente gedurende twee jaar wordt gemonitord door UM en HSZ (zie hieronder) om de meerwaarde van deze initiatieven te objectiveren.

4. Wijkpilot Blauwe Zorg

Gezondheidsklachten komen meer voor bij mensen in een kwetsbare positie, vaak uit een diversiteit aan redenen en veelal gelegen buiten de directe gezondheidssfeer. Een constatering die al jaren bekend is en waar al diverse preventieve maatregelen op worden ingezet. Vanuit dit signaal is het initiatief 'Blauwe Zorg' ontstaan, waarbij zorgverzekeraar VGZ, onze gemeente en zorg in

DATUM
29 maart 2016

ontwikkeling (ZIO, een samenwerkingsverband van huisartsen en aanbieders van zorg en welzijn in met name de eerste lijn) de handen ineen slaan in een pilot voor Wittevrouwenveld, Nazareth, Limmel en Wyckerpoort. De doelen van deze pilot zijn: het verbeteren van de kwaliteit van formele en informele zorg en dienstverlening, het verbeteren van de positieve gezondheid en kostenbeheersing.

Dit experiment omvat de toewijzing van gebiedsgewijze budgetten op basis van populatiebepaling door zorgverzekeraar VGZ en de gemeente. Vanuit de behoeften van de patiënt worden interventies op het gebied van zorg en/of welzijn gepleegd, die moeten bijdragen aan het versterken van de positieve gezondheid van de betreffende persoon. Daarbij zijn de ideeën en initiatieven van de hulpverleners zelf het vertrekpunt en niet de structuren die door financiers, beleidsmakers en managers zijn bedacht. Zorgverzekeraar en gemeente werken in deze pilot samen aan de informatievoorziening aan de inwoners.

Er wordt nu gestart met een grondige voorbereiding en daarna moet deze pilot leiden tot een landelijk uniek experiment waarbij in de dagdagelijkse praktijk vanuit de mens wordt gewerkt en niet vanuit het systeem.

5. Onderzoek en monitoring door UM en HSZ

Het maatschappelijke en financieel rendement van de vernieuwende zorgconcepten van The Masters, Boerderij Daalhoeve, Athos-eet-maakt-doet en de ontwikkeling van zorgkroegen wordt onderzocht door UM en HSZ. Dit is een intensief kwalitatief onderzoek.

Het doel van dit onderzoek is tweeledig:

- kwalitatief: komen mensen in een kwetsbare positie in een positieve spiraal terecht door de vernieuwende zorgconcepten van The Masters, Boerderij Daalhoeve, Athos-eet-maakt-doet? Worden de deelnemers daadwerkelijk meer zelfredzaam, krijgen ze meer ruimte om deel te nemen aan de samenleving en wordt de samenleving echt 'inclusiever'?
- kwantitatief: nieuwe vormen van publieke verantwoording. Hoe kun je de inzet van publieke middelen in algemene voorzieningen legitimeren?

Het onderzoek is een participatief etnografisch onderzoek d.w.z. de onderzoekers gaan zelf deelnemen aan de verschillende projecten om zo als onderdeel van het sociale netwerk van de deelnemers te ervaren en te horen wat deelname voor de verschillende mensen betekent. De evaluatie zal herkenbaar zijn voor de deelnemers en de betrokken partijen eromheen, omdat hun eigen woorden als input worden gebruikt. Ook wordt het onderzoek gedurende het experiment ingezet voor reflectie en dialoog met deelnemers en betrokken partijen.

Niet alleen het perspectief van de cliënten en vrijwilligers is daarbij van belang maar ook vraagstukken als arbeidsmarktverdringing of zinvolle dagbesteding zijn belangrijke thema's. Kortom een omvangrijk onderzoek dat ons verder moet helpen. Dit onderzoek is een aanvulling op de 3D-monitor.

*** Budget SIF**

Het totaalbudget voor het SIF bedraagt momenteel € 2,8 miljoen. In de begroting is al € 1,285 miljoen vastgesteld en aangegeven € 500.000 euro voor een tender in 2016 uit te willen geven. Van de € 500.000 wordt € 475.000 daadwerkelijk besteed aan de toekenningen. € 25.000 wordt ingezet ten behoeve van de uitvoeringskosten. Hiermee is in totaal 1,785 miljoen van het huidige budget van het Sociaal Investeringsfonds besteed.

DATUM
29 maart 2016

Op korte termijn zal naar aanleiding van het verkennend onderzoek inzake de wijkpilot Blauwe Zorg een voorstel inclusief financiële onderbouwing met cofinanciering van de provincie en VGZ worden voorbereid voor de implementatie. Hieraan zal ook een monitor worden gekoppeld. Hiervoor is minimaal het resterende deel van het huidige budget van het SIF volledig nodig.

Hoogachtend,

Burgemeester en Wethouders van Maastricht,

De Secretaris,

De Burgemeester,